

[Indenrigsministeren]

en kommunalbestyrelse skal udøve kompetence som forvaltningsmyndighed samtidig med, at kommunen som sådan har en særlig interesse, for eksempel som grundejer eller lignende.

Resultatet af, at man i sådanne tilfælde i givet fald erklærede en kommunalbestyrelse inhabil, ville være, at man slet ikke kunne få truffet en afgørelse. En sådan konsekvens kan man (naturligvis) ikke anerkende. De problemer, som rejser sig af kommunalbestyrelsens mulighed for at varetage en kommunal egeninteresse under udøvelsen af forvaltningsretlige beføjelser, kan altså ikke løses som et inhabilitetsspørgsmål, men må løses ved en *klage* over den afgørelse, kommunalbestyrelsen træffer, når den udøver sin kompetence.

Af det anførte følger efter rådets opfattelse, at tilsynsrådet ikke ville have kunnet erklære Ålborg kommune for inhabil som miljømynghed i sager vedrørende Superfos, selv om der eventuelt ville have kunnet påvises en kommunal egeninteresse på grundlag af den omhandlede ældre deklaration.

Da Ålborg kommune nu har indgået aftale med Superfos A/S om aflysning af de nævnte deklarationsbestemmelser om klagefraskrivelse, og da de tilsvarende bestemmelser vil udgå af lejekontrakterne, finder tilsynsrådet ikke nu anledning til at foretage videre.

Den af byrådsmedlem V. A. Jakobsen givne begrundelse for at stemme imod byrådets udtalelse i sagen giver, som sagen nu foreligger oplyst, heller ikke tilsynsrådet anledning til at foranledige yderligere undersøgelser eller i øvrigt at foretage videre i sagen.

Det bemærkes, at tilsynsrådet er bekendt med miljøministerens svar på spørgsmål S 1134, S 1135 og S 1136 stillet af Leif Hermann (SF) vedrørende miljøforhold ved Superfos A/S, Nørresundby.

H. Lassen

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
(Fremsat 2/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 4:

Forslag til forvaltningslov.
(Fremsat 2/10 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 5:

Forslag til lov om offentlighed i forvaltningen.
(Fremsat 2/10 85).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 6:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Tavshedspligt).
(Fremsat 2/10 85).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne starte med at udtrykke min glæde over de lovforslag, vi her har til første behandling.

Når jeg tænker på den modtagelse, ministerens lovforslag fik i samlingen 1984-85, er der absolut kun grund til at være overordentlig tilfreds med det materiale, der foreligger her. I en meget lang periode frygtede vi ærlig talt, at det ikke ville være muligt at nå til den brede enighed i folketinget, som er vigtig i så stor en sag som denne.

Heldigvis, må man sige, lykkedes det efter den tekniske gennemgang og måske private

[Erik B. Smith]

samtaler at lave en beretning, som har dannet udgangspunkt for de ændringer, som er indarbejdet i de nye forslag.

Det er min vurdering, at man også i justitsministeriets embedsmandskorps har gjort et dygtigt arbejde for at klare de formuleringer, som vi fik nedfældet i beretningen.

Af positive ændringer er der nogle, jeg især vil nævne, og en af dem er, at lovområdet er blevet udvidet. Her vil jeg for øvrigt lige sige, at jeg er blevet gjort opmærksom på, at NESA ikke er med. Vi har jo ønsket, at også elselskaber, forsyningsvirksomheder osv. kommer med i dette, så det synes jeg vi skal snakke lidt mere om. Der er næppe nogen særlig grund til at undtage NESA, men lad det nu indgå i de videre drøftelser i udvalget.

Jeg er meget tilfreds med, at man har ændret formuleringerne om notater ved mundtlige oplysninger af betydning for sagen, ligesom det bestemt også er rart, at skuffecirkulærerne nu kommer op af skufferne, også når det drejer sig om borgerne.

Formuleringerne vedrørende sygejournaler er vi tilfredse med, og vi er også tilfredse med, at der er nogle modifikationer her. Jeg kan i øvrigt for så vidt angår både skuffecirkulærerne og sygejournalerne sige, at vi er enige i, at overgangsbestemmelserne må formuleres på en sådan måde, at man kan arbejde med det, og den formulering har man da vist også fundet i loven.

Det er nok vigtigt at sige, om ikke andet så af hensyn til pressen, at udeladelse af for- søg med postlisterne ikke er udtryk for, at der er nogle her i folketinget, der ikke mener, at pressen bør interessere sig meget mere for den offentlige forvaltning, men snarere udtryk for, at det nok ikke er gennem postlisterne, man kan få en sådan større åbenhed.

Vi er enige i, at ansøgerfeltet i relation til offentlige stillinger kan blive begrænset gennem den åbenhed, man hidtil har praktiseret, og det er glimrende, at den bestemmelse nu er pillet ud; det vil være naturligt, at det også får afsmittende virkning for tjenestemandsovrådet i form af en ændring af tjenestemandsovrådet.

For så vidt angår forvaltningsloven er vi tilfredse med afsnittet om vejledning og bistand. Vi er overordentlig tilfredse med kravet om samtidig begrundelse og tror ikke på, at det merarbejde, der er nævnt tidligere, vil

blive af større omfang. Det skal jo afvejes mod det, der hedder god forvaltningsskik, og det er ganske vigtigt.

Reglerne om tavshedspligt er ikke med i beretningen og falder altså lidt uden for, hvad vi talte om i sidste samling. Jeg synes, at formuleringerne i afsnittet ser rimelige ud, men jeg må indrømme, at det er vanskeligt at vurdere konsekvenserne af disse formuleringer, og det vil givet være noget af det, vi under udvalgsarbejdet vil interessere os aller- mest for.

Vi synes i den socialdemokratiske folke- tingsgruppe, at det kunne være en god idé også med utraditionelt udvalgsarbejde, som kan skabe en større offentlig debat, og det kunne være gennem en eller anden form for høring. Der kan også være andre muligheder, men vi støtter i alt fald, at vi gennem vores arbejde i folketinget får en bred offentlig debat om netop tavshedspligtsreglerne.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi synes, det er et fint stykke arbejde, og at der er god grund til at sige tak for udspillet. Vi går positivt til udvalgsarbejdet.

Agnete Laustsen (KF):

I sin fremsættelsestale siger justitsministe- ren:

»Vi har jo i Danmark tradition for, at love af denne grundlæggende karakter hviler på et bredt flertal i folketinget.«

Vi vil gerne fra konservativ side medvirke til at bevare denne tradition.

Det er også baggrunden for, at dette meget store og også meget komplicerede og vidt- rækkende lovkompleks nu forelægges tinget for tredje gang, denne gang suppleret med bestemmelser om tavshedspligt, og de mange interne forhandlinger partierne imellem i de forløbne år skulle forhåbentlig give justitsmi- nisteren grund til med rette at kunne udtale: »... det ser ud til, at det nu vil lykkes.«

Jeg vil kort kommentere nogle af de æn- dringer, som dette forslag indeholder i for- hold til det senest fremsatte, ændringer, som vi i retsudvalget i princippet kan tilslutte os for hovedpartens vedkommende.

F.eks. kan vi fra konservativ side tilslutte os, at offentlighedsloven udstrækkes til også at gælde elværker – jeg kan forstå, at der er et problem nu med NESA, men det vil vi da gerne se på – naturgasselskaber og kollektive

[Agnete Laustsen]

varmeforsyningsanlæg, idet disse selskaber opererer på linje med offentlige selskaber og varetager beslægtede samfundsmæssige forsyningsopgaver.

Ved behandlingen af et tidligere lovforslag gav vi udtryk for betænkelighed ved at indføre postlister i den offentlige forvaltning. Vi mente, der ville blive tale om overdreven bureaukratissimus, om fordyrelse og besværliggørelse af postekspeditionen, og da erfaringer fra Norge og Sverige, som praktiserer systemet, viser, at absolut ingen – ikke engang pressen – gør brug af dem, er vi tilfredse med, at det nu er strøget.

Vi har i retsudvalget diskuteret fordele og ulemper ved den oprindelig foreslåede adgang til at få oplyst navne på ansøgere til offentlige stillinger eller forfremmelser. Også på dette punkt har vi tidligere udtalt, at vi fandt ulemperne større end fordelene, og jeg vil stadig fastholde, at skal det offentlige kunne rekruttere kvalificerede medarbejdere, må det være, lad mig sige risikofrit at søge en stilling, således at ens nuværende arbejdsgiver ikke automatisk underrettes om, at man har søgt noget andet. Det er et synspunkt, som dækker såvel ansættelser som forfremmelser på ethvert plan i hierarkiet, og jeg håber, et flertal vil slutte op om det.

Et af de punkter, som har givet anledning til størst debat i dette lovkompleks, er utvivlsomt retten til aktindsigt i sygehusjournaler. Det er jo et uhyre følsomt område, hvor retsregler nok kan siges at være det lovhjemlede fundament for lægers og patienters rettigheder og forpligtelser, men hvor efterlevelse af reglerne i allerhøjeste grad er afhængig af den behandlende læges finfølelse, forståelse for den konkrete situation og evne til at opleve hver enkelt patients forhold.

Det drejer sig også om forståelsen for, om patienten i egen interesse bør nægtes aktindsigt, og ikke mindst om måden, dette afslag så meddeles på. Og det drejer sig om, lad mig kalde det oversættelsen af det medicinske fagsprog, som jeg er glad for at en privat og af patienten kendt læge også kan komme til at forklare den pågældende.

Jeg tror ikke, det bliver nogen helt let opgave for indenrigsministeriet at udarbejde nærmere retningslinjer for omfanget og karakteren af oplysningspligten, men jeg håber, at man fra lægelig side vil lette ministeriets arbejdet.

I relation til forvaltningsloven vil jeg indskrænke mig til at sige, at jeg er glad for, at de ganske omfattende regler om samtidig begrundelse, herunder også kommunalbestyrelses pligt til at begrunde, er udsat til ikrafttræden 1. januar 1989. Jeg er nemlig bange for, at disse regler er af så vidtrækkende karakter, at de vil afføde mange, jeg tror også mange uforudsete, problemer, og jeg håber, at den afsatte tidsfrist kan løse eller måske påpege konflikter, vi ikke har taget i betragtning.

Sluttelig er der forslaget om tavshedspligt, som jo er resultatet af den længe ventede betænkning – vi har faktisk ventet i 5 år – fra justitsministeriets udvalg og straffelovrådets betragtninger vedrørende denne, hvis konklusion vel nærmest må være: tale er sølv, men tavshed er guld.

Jeg skal ikke her kommentere de enkelte bestemmelser – det bliver der rigelig tid til under udvalgsarbejdet, uanset hvilken form dette så kommer til at få – men blot sige, at jeg er glad for, at alle instanser er enige om, at man ikke finder, at der kan påvises mangler ved de regler, vi har i dag, som kan begrunde en ændret vurdering af de grundsynspunkter, som vor nugældende retstilstand hviler på. I denne vurdering ligger også en tro på, at offentligt ansatte, også uden eksakte retningslinjer, selv er i stand til at vurdere loyalt, hvor langt deres tavshedspligt rækker både i relation til den forvaltningsmyndighed, de er ansat under, og i relation til de borgere, hvis fortrolige oplysninger de skal behandle.

Vi vil utvivlsomt i retsudvalget støde på mange konfliktsituationer, men jeg vil, som justitsministeren i sin fremsættelsestale udtrykker det, sluttelig sige: jeg tror også, at denne gang lykkes det.

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for fremsættelsen af disse tre lovforslag. Vi er i venstre godt tilfredse med det arbejde, der er udført i forbindelse med tilblivelsen af disse forslag. Det er godt, at det hidtidige udvalgsarbejde tilsyneladende har resulteret i bred enighed om afgivelse af beretning, en enighed, der vel udmønter sig ved behandlingen af lovforslagene.

[Thor Pedersen]

Det har været et meget omfattende og kompliceret sagsområde at gennemgå, men resultatet i form af disse lovforslag mener jeg vi kan være bekendt.

Forvaltningsloven betyder som helhed en større retssikkerhed for den enkelte borger. Det skal ikke forstås negativt, som om de offentlige myndigheder og forvaltninger ikke i almindelighed hidtil har optrådt rimeligt og rigtigt efter god forvaltningsskik, men deri ligger, at god forvaltningsskik, en beskrivelse af sædvaner, nu bliver formel lov.

Jeg skal vedrørende forslaget til forvaltningslov og lov om offentlighed i forvaltningen i øvrigt henviser til mit partis ordførertaler ved tidligere fremsættelser, idet jeg dog kan nævne, at vi finder det vigtigt at indføre reglen om samtidig begrundelse ved afslag, og at det også skal omfatte det kommunale forvaltningsområde, selv om jeg er meget opmærksom på, at der her kan være specielle vanskeligheder. Der er tale om politiske udvalg og politiske afgørelser, og det er spørgsmål og problemstillinger, vi ønsker at få be-lyst nøjere under udvalgsarbejdet.

Vi kan tilslutte os reglen om, at aktindsigt også skal omfatte sygehusjournaler. Vi er meget opmærksomme på de problemer, der kan være forbundet hermed, men mener, det er vigtigt at sikre det bedst mulige tillidsforhold mellem patient og læge, og det gøres nu engang efter vor mening bedst ved åbenhed og ærlighed. Det er dog nødvendigt, at der som foreslået kan stilles lægelig bistand til rådighed ved gennemlæsningen og fortolkningen af journalerne, ligesom der må være mulighed for en vis begrænsning i aktindsigten, hvor alene hensynet til den pågældende selv taler herfor.

Jeg skal tilsvarende anbefale forslaget om ændring af borgerlig straffelov vedrørende tavshedspligt. Vi finder det rigtigt som gjort i forslaget at sikre offentligt ansattes adgang til at tage del i samfundsdebatter, også vedrørende de emner, de selv er beskæftiget med. Det er i forslaget til forvaltningslov nøje præciseret, at offentligt ansatte kun kan pålægges tavshedspligt, når det er nødvendigt at hemmeligholde noget af hensyn til offentlige eller private interesser.

For at give borgerne den fornødne sikkerhed for, at fortrolige oplysninger, som offentlige myndigheder indhenter, ikke vandrer frit til andre borgere eller andre myndigheder, er

der fastsat regler i forvaltningsloven, som i væsentligt omfang begrænser den offentlige forvaltningsmyndigheds mulighed for at videregive eller indhente helt private oplysninger fra andre myndigheder uden samtykke fra den, oplysningerne vedrører.

Desuden foreslås det, at det i ansøgningssager er den pågældende borger selv, der skal give samtykke til indhentning af oplysninger om helt private forhold.

Disse tre lovforslag udgør efter min mening et reelt hele, alene til gavn og sikkerhed for hver enkelt dansk borger, og jeg skal derfor endnu en gang takke ministeren for fremsættelsen og give tilsagn om en velvillig udvalgsbehandling.

Leif Hermann (SF):

De forslag, vi behandler i dag, vedrører jo borgernes forhold til den offentlige forvaltning. Den offentlige forvaltning er igennem de sidste mange år udvidet ganske betydeligt og må for mange mennesker stå som et apparat, der er vanskeligt tilgængeligt og i betydeligt omfang lider af det, man kunne kalde for selvtilstrækkelighed, et apparat, som på forhånd sådan set garderer sig imod borgerne. Borgerne kan ofte forekomme – sådan er indtrykket hos mange – besværlige i forhold til det arbejde, offentlige myndigheder er sat til at varetage.

Ud fra den betragtning, at borgerne er svage i forholdet til den offentlige forvaltning og den offentlige forvaltning i mange tilfælde måske ikke reagerer med den fornødne forståelse for borgernes ønsker, fremsatte socialistisk folkeparti sidste efterår et forslag til lov om offentlighed i forvaltningen. Dette forslag hvilede netop på princippet om at beskytte den svage part i forholdet mellem borgere og forvaltning. Forslaget var, kunne man godt sige, polemisk i forhold til de forslag, der var fremsat fra justitsministerens side i foråret 1984 og genfremsat i efteråret 1984, og ment som en konkretisering af de tanker, socialistisk folkeparti har på det område.

Det er derfor med meget stor glæde, jeg kan konstatere, at en betydelig del af de tanker, som lå til grund for vores forslag, har givet sig udslag i de forslag, der ligger på bordet, forslag til ny offentlighedslov og forslag til ny forvaltningslov. Vi har deltaget i

[Leif Hermann]

udarbejdelsen af den beretning, der kom fra retsudvalget, og står bag det notat, som ligger til grund, og som er med som bilag til beretningen.

Hvad fik vi så ud af det? Ja, vi fik i hvert fald elforsyningsvirksomhederne med. Jeg vil godt understrege det forhold, hr. Erik B. Smith nævnte, nemlig at det er lidt ejendommeligt, at et foretagende som NESA ikke er med i opregningen af virksomheder i lovforslagets bemærkninger. Man kunne forestille sig, at elselskaberne kunne omgå offentlighedsadgangen ved at udskille selve distributionen af elforsyningen i selvstændige virksomheder og dermed få fjernet en del af offentlighedens adgang til indsigt. Det må vi kigge på i udvalget, men under alle omstændigheder er det et af de punkter, der er iøjnespringende.

Vi har fået udvidet adgangen til notatpligt, ekstraheringspligten, skuffecirkulærerne er som nævnt kommet frem i lyset, og der er aktindsigt med hensyn til sygehusjournalerne. Vi har fået opretholdt den gældende bestemmelse om, at internt arbejdsmateriale, der ryger ud af huset, er undergivet offentlighed, osv. Vi har fået bremset de tendenser, der var til en uhæmmet og anonym og beskyttet udveksling af fortrolige oplysninger mellem offentlige myndigheder.

For forvaltningslovens vedkommende har vi – det vil jeg godt fremhæve som noget af det væsentligste – fået den samtidige begrundelsespligt med.

Vi kunne naturligvis have ønsket os at få flere ting med, men der er stadig væk mulighed for det. Vi ønskede med vores offentlighedslovsforslag i sin tid, at organer som Kommunernes Landsforening og Amdsrådsforeningen og de kommunale fællesskaber i øvrigt, f.eks. Kommunedata, kom ind under offentlighedsloven. Det skulle der være en vis mulighed for efter den bemyndigelsesbestemmelse, der står i lovforslaget, og mit ønske skal da være, at justitsministeren snarest muligt vil udnytte bemyndigelsesbestemmelsen til at trække disse organer ind under offentlighedsloven.

Vi kunne også have ønsket os, at den manglende offentlighed i EF-sager ikke blev stadfæstet. Det forekommer stadig væk lidt uklart, hvorfor man ikke har inddraget EF-sagerne i offentlighedsproblematikken. Stadiet større dele af de sager, den offentlige

forvaltning beskæftiger sig med, har EF-relationer.

Der er en enkelt misforståelse, som jeg nok tror vil blive rettet i udvalget, men jeg vil dog alligevel fremhæve den her og bede justitsministeren om i sit svar lige at komme ind på det.

I bilaget til beretningen er det angivet i punkt 8: »at oplysninger om indholdet af spildevand vedrører en virksomheds forretningsforhold er ... ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at oplysningen kan undtages fra aktindsigt«. Og så står der videre:

»Det må for at kunne afslå aktindsigt være en forudsætning, at oplysningen f.eks. ville afsløre en ny og hidtil ukendt produktionsmetode, og at en adgang til aktindsigt i oplysningerne afgørende vil skade den pågældendes konkurrenceevne.«

Jeg synes ikke rigtig, at det har fået en særlig præcis udformning i offentlighedslovsforslaget, og jeg beder om, at justitsministeren bekræfter, at det er det, der bør danne udgangspunkt for den endelige lovtekst.

Afslutningsvis skal jeg om offentlighedsloven – inden jeg vender mig til tavshedspligtsbestemmelserne i forvaltningsloven, som jo ligger uden for beretningen – sige: kunne justitsministeren ikke godt overveje at lave en bekendtgørelse om betaling for aktindsigtsdokumenter, der siger, at det ikke koster noget? Det er et unødigt besvær for græsrodsbevægelser og andre, som interesserer sig for den offentlige forvaltnings virksomhed, og som benytter sig af aktindsigtsadgangen, at man kan stange priser ud på 10 kr. for den første side og 5 kr. for den næste, og så sker der endda undertiden ejendommelige underopdelinger af sagerne, så at der bliver lidt flere tikroner, der skal på bordet.

Med hensyn til forslaget til forvaltningslov og ændring af straffelovens tavshedspligtsafsnit må jeg være noget mere forbeholden. Jeg har forstået af bemærkningerne og af tavshedspligtsudvalgets betænkning, at man ønskede at komme af med adgangen til tavshedspligtspålæg ved tjenestebefalinger, en holdning, som jeg så absolut kan tilslutte mig. Jeg synes ikke, at formuleringen i forvaltningslovsforslagets § 27 udelukker, at det kan ske, og jeg vil gerne bede justitsministeren om at bekræfte, at det faktisk er udelukket, at man i overensstemmelse med, hvad

[Leif Hermann]

man kunne tidligere, skønsmæssigt kan komme med et tavshedspligt pålæg.

Videre er der, synes jeg nok, en temmelig kraftig elastik i en enkelt af bestemmelserne i § 27, nemlig at der er tavshedspligt for så vidt angår hensynet til offentlige myndigheds interne beslutningsproces. Det forekommer mig også her, at der er en temmelig bred adgang til at henvise til, at noget er undergivet beslutningsprocessen. Jeg skal nævne et eksempel, og atter en gang skal jeg fra denne talerstol sige, at det er ejendommeligt, at hver gang jeg støder på et grelt eksempel på sådan nogle ting, så er det fra Viborg amt.

Det drejer sig om en sag, hvor nogle pædagoger havde berigtiget nogle oplysninger i forbindelse med behandlingen af et budget, hvorefter socialinspektøren, tæt fulgt af borgmesteren, stangede et tavshedspligt pålæg ud af ganske omfattende karakter: ingen pædagoger måtte udtale sig om institutionens interne forhold. Basta og ikke videre. Jeg vil gerne have en bekræftelse på og en sikkerhed for, at den slags brede og skønsmæssige tavshedspligt pålæg ikke længere kan anvendes.

Endelig vil jeg godt fremhæve bestemmelsen i § 28, stk. 2, nr. 4, om videregivelse af oplysninger som et nødvendigt led i sagens behandling. Jeg har forstået, at en sådan bestemmelse er nødvendig af hensyn til ankesager, men jeg vil meget gerne have præciseret, at den er begrænset til ankesager. Ellers har vi fået placeret reglen om udveksling af fortrolige oplysninger mellem offentlige myndigheder forholdsvis frit; den har vi nu fået placeret her i stedet for i det gamle forslag til forvaltningslov § 12.

Afslutningsvis skal jeg sige om ændringen af straffeloven, at den kan vi støtte på samme måde, som vi kan støtte forslaget til offentlighedslov og til forvaltningslov. Der er måske nogle bestemmelser, der, hvis vi får justeret tavshedspligtreglerne i forvaltningsloven, får konsekvenser for de foreslåede ændringer af straffeloven.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Det er vanskeligt at føje nye synspunkter til dem, der allerede har været draget frem vedrørende de forslag til en forvaltningsreform, der er på dagsordenen i dag. Ikke mindst har spørgsmålet om borgernes krav til den offentlige forvaltning været diskuteret

uden for tinget. Den diskussion, der har fundet sted, har drejet sig om problemstillinger som f.eks. borgernes medindflydelse, Danmark som servicesamfund, borgernes retssikkerhed og den forvaltningsmæssige effektivitet. De foreliggende lovudkast er karakteristiske ved, at reguleringen er koncentreret om emner, der hører hjemme i det traditionelle forvaltningsprocessuelle begrebsapparat. Emnerne er inhabilitet, partshøring, parternes adgang til dokumentindsigt, begrundelse af afgørelser, klagevejledning og regler om tavshedspligt.

Borgernes retssikkerhed i forvaltningsretlige spørgsmål er anskuet ud fra disse traditionelle vinkler og modificeret ud fra en vinkel, der hedder hensynet til forvaltningens effektivitet.

I parentes bemærket er jeg bange for, at disse og andre temmelig modsatrettede synspunkter kan blive vanskelige at tackle ved den daglige benyttelse af reformlovene. Spørgsmålene vil ofte være: hvornår gælder undtagelserne? Hvornår gælder hovedreglerne?

I særlig grad er det værd at hæfte sig ved det skøn, der er lagt i forslaget om ændring af borgerlig straffelov for så vidt angår den nye affattelse af § 152, stk. 3. Herefter er en oplysning bl.a. fortrolig, »når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser«. Det radikale venstre tager forbehold over for denne bestemmelse, da den rummer grænserne for de offentligt ansattes ytringsfrihed.

Lovforslaget er i det hele taget præget af den lange forberedelsestid, siden folketinget i 1973 for første gang ytrede ønske om en forvaltningsreform.

Hvis formålet med forvaltningsreformen, nemlig større retssikkerhed for borgerne og en mere åben forvaltning, skulle opfyldes, ville det kræve væsentligt ændrede krav til overskuelighed i den gældende lovgivning og til traditionsbestemte måder at lave tingene på i den daglige forvaltning.

Borgernes kritiske holdning til den offentlige sektor vil nok ikke ændre sig væsentligt med denne forvaltningsreforms gennemførelse. Procedureregler af den karakter, som er på dagsordenen i dag, vil ikke ændre befolkningens opfattelse, at den offentlige sektor begrænser individuelle udfoldelsesmulighe-

[Inger Marie Bruun-Vierø]

der, at det er umuligt at få overblik over lovens indhold og målsætning, at det synes umuligt at få overblik over selve forvaltningsapparatet, og at det oftest er umuligt at opnå personlig kontakt med dette apparat. Endelig åbnes heller ikke op for, at sagsbehandlingen reelt sker i samspil med borgeren.

Forvaltningsreformen vil fortrinsvis betyde en lovfæstelse af allerede gældende praksis, og det radikale venstre tror ikke, at hovedprincipperne i reformen vil kræve den store tilvænning ret mange steder. Men da forvaltningsreformen som nævnt har som mål at skabe større retssikkerhed for borgerne og en mere åben forvaltning og dette skal ses i lyset af et ønske om modernisering af den offentlige forvaltning og en forbedret service over for den enkelte borger, er der håb om, at en gennemførelse af reformen åbner op for nogle initiativer, der vil have anderledes effekt i forhold til det opstillede mål.

Jeg skal gentage, at det, det drejer sig om, er gennemskuelighed i lovjunglen, gennemskuelighed i administrative procedurer, hensynsfuldhed, imødekommenhed og smidighed, når myndigheder møder borgerne, og medindflydelse for borgerne på administrative afgørelser. Endelig skal forvaltningen optræde på en sådan måde, at der ikke skabes mistillid.

Med disse ord og et enkelt forbehold ser det radikale venstre gerne lovforslagene fremmet.

Birgith Mogensen (CD):

Lovforslag nr. L 4 og 5, som justitsministeren under ét benævner som en forvaltningsreform, har længe været undervejs. Nogle vil nok kalde det for længe, men fra anden side set har det haft den fordel, at folketingspartierne har kunnet tilpasse detaljer og punkter på en måde, der sikkert har bevirket, at der nu er et stort flertal for vedtagelse af disse lovforslag.

De forslag, som nu foreligger, betyder en styrkelse af borgernes retssikkerhed. De er forenklet og indeholder regler, som sikrer borgerne service på et højt niveau.

CD er meget tilfreds med forslagene i deres nuværende form, og jeg vil gerne fremhæve et enkelt punkt, som vi er særdeles glade for, nemlig at sygehuspatienter gives ret

til at læse deres egne journaler. Ganske vist har Den alm. danske Lægeforening trukket visse grænser, og det er forstandigt gjort, idet visse patienter vil lide under læsning af deres journaler, der klart betegner deres tilstand og situation. Desuden vil journallæsning kunne hindre lægerne i at give enkelte patienter den behandling, som i flere tilfælde vil kunne føre til helbredelse af patienten.

Med hensyn til offentligt ansattes loyalitetsforpligtelse og tavshedspligt samt habilitets- eller inhabilitetsproblemet mener jeg også, at alle parter nu er dækket godt ind, og at disse ømtålige begreber for fremtiden ikke vil kunne skabe divergenser af betydning.

De såkaldte ansøgningssager har også fået en make-up, som betyder, at borgerne og myndigheder kan være tilfredse.

Den offentlige forvaltnings brug af fortrolige oplysninger kan ikke totalt dækkes med regler. Derimod henstiller man til forvaltningsmyndighederne, at de opstrammer deres videregivelse og indhentning af private oplysninger. Dette vil uden tvivl ske.

Med hensyn til lovforslag nr. L 6, ændring af borgerlig straffelov, tavshedspligt, har CD intet at bemærke. Vi kan fuldt ud tilslutte os justitsministerens forslag.

Alle tre lovforslag, som her behandles under ét, har CDs fulde sympati, og det er ikke vores skyld, hvis disse forslag ikke får en hurtig og positiv behandling.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg undskylder, at jeg kommer med en kort bemærkning på dette tidspunkt. Det var det, fru Inger Marie Bruun-Vierø sagde, der fik mig til at bede om det.

Jeg forstod på det radikale venstres ordfører, at man ikke er ganske tilfreds med det resultat, der er nået. Det var sådan, sagde fru Inger Marie Bruun-Vierø, så vidt jeg hørte, at man i det væsentligste havde nedskrevet, hvad der er gældende ret.

Jeg vil godt sige til fru Inger Marie Bruun-Vierø, at i foråret sidste år var der nogle af os, der styrtede rundt efter det radikale venstres ordfører på området for at få et betænkningssudkast på benene fra et flertal. Det var komplet umuligt. Det var komplet umuligt at få de principper på bordet, som det radikale venstres ordfører også under

[Leif Hermann]

første behandling dengang havde givet udtryk for: åbenhed over for borgerne, samarbejde med borgerne i forbindelse med forvaltningen osv. osv.

Jeg synes ærlig talt, at det ikke er særlig tiltalende at fremhæve disse ting nu. Det radikale venstre har haft chancen sammen med et andet flertal for at lave en anden lovgivning.

Lenger (VS):

Som det er blevet sagt af andre, er der tale om genfremsatte forslag. Jeg har ved flere lejligheder redegjort for, hvad VS mener både konkret og principielt. Derfor vil jeg i dag nøjes med at kommentere de ændringer, som er sket.

Lad mig først sige, at jeg tror, det bliver en god dag for justitsministeren. Det sker sådan cirka en gang hver folketingssamling, at VS har lejlighed til at komplimentere justitsministeren, og jeg håber ikke, det giver skår i glæden, at vi også gerne vil komplimentere justitsministeren for disse forslag. Vi føler os i hvert fald i høj grad imødekommet i forhold til de indvendinger, vi har haft imod de tidligere forslag.

I forslaget til forvaltningslov er der kommet nogle regler om myndighedernes pligt til at vejlede borgerne og om borgernes ret til at lade sig repræsentere af andre under behandlingen af en sag, og det synes vi er positivt. Der er kommet nye regler om tavshedspligt. Dem kan vi i princippet tilslutte os. Vi har nogle forbehold på detailplanet, som vi vil forsøge at få afklaret i forbindelse med udvalgsarbejdet, men selve konstruktionen kan vi tilslutte os.

Vores forbehold går på, at vi synes, der er lidt for mange huller i begrænsningen af retten til at give oplysninger til andre myndigheder. Vi kunne godt tænke os som en generel, uforbeholden regel, at oplysninger, en borger har givet en offentlig forvaltning, aldrig må anvendes til andet end det, borgeren har givet dem til. Det er noget med, at borgeren i modsat fald har givet oplysninger under falske forudsætninger og ligesom bliver fanget i en fælde. Det er principielt uacceptabelt, og det vil besværliggøre arbejdet for det offentlige, hvis der sker misbrug, hvis der er for mange huller med hensyn til videregivelse af oplysninger, og så vil andre borgere i

samme situation måske være tilbageholdende med at give oplysninger, som det ellers er relevant at give i en eller anden sammenhæng.

Der er også kommet bedre regler om pligt til begrundelse, og det er vi tilfredse med, selv om vi gerne havde set et tidligere ikrafttrædelsestidspunkt.

Men for at regler om pligt til begrundelse skal have nogen mening, må det gøres klart, at begrundelsen ikke bare skal være en standardformulering. Jeg tænker f.eks. på, hvordan begrundelser i dag udformes inden for kriminalforsorgen – for nu at blive inden for justitsministerens eget område. Hvis en fange f.eks. får afslag på en ansøgning om udgangstilladelse, så kan der stå, at kriminalforsorgen finder, at der foreligger risiko for misbrug, ikke hvorfor der er risiko for misbrug. Der kan også stå, at man finder, at en udgangstilladelse er uhensigtsmæssig. Ikke et ord om, hvorfor den er uhensigtsmæssig.

Vi vil gerne have afklaret, om den slags begrundelser opfylder en kommende lovgivnings krav om begrundelsespligt, for hvis det er tilfældet, er papiret ikke meget værd. I modsat fald, altså hvis begrundelserne skal være reelle, så reelle, at andre mennesker har mulighed for at tage stilling til, om de er gode eller dårlige, så er der tale om gode regler, som vi vil betegne som et fremskridt.

I forhold til de indvendinger, VS oprindeligt havde i forhold til forvaltningsloven, er der altså tale om gode og betydelige fremskridt i et sådant omfang, at vi føler os alvorligt fristet til at stemme for lovforslaget.

Jeg vil godt tilføje en enkelt ting vedrørende forvaltningsloven. Det drejer sig om det nye kapitel 3 om vejledning og repræsentation m.v. Det er udmærket, men nok lidt utilstrækkeligt. Efter vores opfattelse bør der tilføjes nogle bestemmelser vedrørende god forvaltningsskik. Sverige har en ny forvaltningslov på bedding, som har den slags bestemmelser, og Forbrugerrådet har i sit høringssvar vedrørende det danske udkast til forvaltningslov selv formuleret bestemmelser af den karakter.

Hvis regeringen mener noget med moderniseringsprogrammets kampagne om bedre publikumsbetjening og bedre service, så er det her, hvor det kunne blive retligt bindende og ikke blot en kampagne, at der skal sættes ind.

[Lønger]

Justitsministeren har, så vidt jeg har forstået, bebudet en vejledning i god forvaltningsskik, og udkastet til denne vejledning kunne vi jo passende se under den videre sagsbehandling.

Med hensyn til offentlighedsloven er der sket endnu flere ændringer, hvoraf de fleste er til det bedre. Det gælder inddragelsen af elforsynings-, naturgasforsynings- og fjernvarmevirksomheder. Vi mangler telefonselskaberne, men o.k., det er et fremskridt, at de andre er kommet med. Det gælder pligten til at gøre notat om alle oplysninger, ikke bare om væsentlige oplysninger af betydning for en sags udfald. Det gælder offentligheden omkring skuffecirkulærer; det har været nødvendigt i lang tid. Det gælder også retten til indsigt i sygejournaler og det regelkompleks, der er dér, og i internt arbejdsmateriale.

Vi har en vis forståelse for, at der må etableres en overgangsordning, men er nu nok mere af den opfattelse, at overgangsordningen er nødvendig, mere fordi, som det så smukt hedder, dokumenterne er affattet ud fra en forudsætning om, at dokumenterne kun har været til intern brug, end det egentlig er på grund af tekniske betegnelser og forkortelser. Jeg har selv oplevet journaler, hvor der f.eks. står om en familie, at moderen er en sjuske, og at faderen er fordrunken. Den slags bliver vi forhåbentlig fri for i fremtiden. Alene af den grund er det en god ting, at det offentlige må leve med en risiko for, at borgerne kigger dem i kortene. Så er det såmænd af mindre betydning, om denne bestemmelse bliver brugt i stort omfang eller ej. Det vil have stor forebyggende virkning, at risikoen er der.

Det var alt sammen fremskridt, men der er også et enkelt tilbageskridt – ikke i forhold til den nuværende lovgivning, men i forhold til tidligere forslag. Jeg tænker på postlisterne, som ministeren vil tage ud med den begrundelse, at pressen alligevel ikke interesserer sig for dem. Det kan ministeren såmænd godt bilde os ind – der kunne skrives tykke bøger om det, pressen ikke interesserer sig for – men i forbindelse med fastlæggelsen af borgernes rettigheder er det en dårlig begrundelse. Vi kan jo ikke bare tage de rettigheder ud, som pressen ikke interesserer sig for. Det kunne blive en ordentlig stak. Man kunne måske snarere overveje det på den måde, at den tekniske udvikling på det område løber

så hurtigt, at postlister måske meget snart kan skrives ud helt automatisk som et biprodukt af den almindelige journalisering, så det er tvivlsomt, om det faktisk er et ekstraarbejde at udarbejde dem.

Vi er heller ikke tilfredse med, at forslaget om ansøgerlister er frafaldet. Det var et af de punkter, vi roste det tidligere udkast for. Vi synes i særdeleshed, det er alvorligt, at der nu lægges op til, at ansøgerlister i tjenestemandssager skal indskrænkes. Argumentet om, at det holder potentielle ansøgere tilbage, kan vi ikke købe. Vi synes, der er et modsatrettet hensyn, som for os vejer tungere, nemlig at offentlighed og delvis offentlighed omkring disse forhold er en beskyttelse mod nepotisme, fordi det bliver muligt at se, om kvalificerede ansøgere forbigås af usaglige grunde, f.eks. på grund af partiilhørsforhold eller i øvrigt af holdningsmæssige grunde. En sådan risiko for afsløring har utvivlsomt en forebyggende virkning.

Forslaget om at ændre straffelovens tavshedspligtsbestemmelser indebærer ikke nødvendigvis nogen ændring. Svagheden er de enkelte bestemmelsers uklare grænsedragninger, hvor det i alt for vidt omfang overlades til domstolene at lægge en linje. Det kan indimellem være nødvendigt, naturligvis, når det angår udmålingen af en straf, men det er uheldigt, når det overlades til domstolene at fastlægge, hvad der er lovligt, og hvad der er ulovligt. Det betyder, alt andet lige, at lovtæksten bliver en dårlig rettesnor for den offentlige forvaltning. Det er for svært at se, hvad man skal rette sig efter, og hvad man ikke skal rette sig efter. Derfor kunne vi godt ønske os en klarere afgrænsning på disse områder i forbindelse med selve lovgivningen.

Hensynet til den enkelte borgers private og personlige forhold skal veje meget tungt. Efter vores mening må oplysninger om borgeren være omgærdet med den størst tænkelige tavshedspligt. Det er vores indtryk, at når kommunale og statslige myndigheder virkelig viser, at de har forstået forpligtelsen til tavshed, så er det især, når det gælder hensynet til erhvervslivet, også selv om enkelte borgere eller miljøet lider under det. Blot simple oplysninger om, hvad vi spiser og indånder eller bader og svømmer i, er det mange steder helt umuligt at få. Det lægger dette forslag op til at det fortsat skal være.

[Lenger]

Der er undtagelser, når det gælder oplysninger om mennesker, men når det gælder oplysninger om produktionen, er der ikke så mange undtagelser.

Vi har især bidt mærke i, at udvalget oprindelig foreslog ophævet hjemmelen til at pålægge tavshed ved tjenestebefaling, men at det tilsyneladende ikke er faldet i god jord i justitsministeriet. Det er vi kede af, for vi synes ellers, det var en god idé.

Det synes vi på baggrund af det misbrug, som finder sted i og med, at ledende politikere og topchefer i det offentlige kan pålægge underordnede tavshedspligt langt ud over, hvad de har hjemmel til i den konkrete lovgivning. Borgmestre og kommunale chefer kan på den måde opnå at styre informationen, som det passer dem, og den, der er blevet pålagt en sådan uhjemlet tavshedspligt, er retsløs. Bryder han den og påstår sig frifundet, kan han måske nok få ret ved en domstol, men han kan aldrig gardere sig mod andre repressalier, f.eks. forbigåelse ved fremmølinger eller forflytninger. Hvor meget han end har haft ret, vil han ikke kunne forsvare sin ytringsfrihed over for de repressalier, der efterfølgende kan sættes ind over for ham. Derfor falder det også i øjnene, at der i loven om tavshedspligt er straf for både det ene og det andet, men der er ikke straf for dem, som uretmæssigt indskrænker andre menneskers ytringsfrihed, hvilket efter vores opfattelse er en meget alvorlig ting.

Hvis jeg til slut skal opsummere VS' holdning til de tre lovforslag, som på sin vis udgør en helhed, vil jeg sige, at vi er yderst positive over for udformningen af dem, og vi vil formentlig stemme for dem, fordi der i det væsentlige er tale om meget store fremskridt.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti takker ministeren for fremsættelsen af disse tre forslag, og vi takker også ministeren for den store samarbejdsvilje, der er udvist, også med hensyn til at skabe et så stort flertal som overhovedet muligt. Kristeligt folkeparti er helt enig i, at det er uhyre vigtigt ved denne form for love, at vi får en så bred opbakning som overhovedet muligt. Det er love, der i høj grad kommer til at berøre det enkelte menneske.

Nu er det jo lovforslag, som vi tidligere har behandlet, og vi har fra kristeligt folkepartis side sagt, at det er nødvendigt med en meget god og bred udvalgsbehandling af disse ting, og det har jo også vist sig, at vi får forslagene gang på gang. Vi håber nu, at vi så er kommet så langt, at det i denne samling kan lykkes at få dem færdige.

Vi lægger megen vægt på, at vi får så gode og åbne forhold som overhovedet muligt omkring den offentlige forvaltning. Vi kan alle sammen komme med eksempler på dårlig forvaltning, og jeg tror, vi kan få noget ryddet af vejen ved god lovgivning.

Der er jo også noget, der hedder menneskelige kvalifikationer, og derfor tror jeg, det er vigtigt, at man oplærer dem, der skal virke i den offentlige forvaltning, så at de ved, hvordan de skal opføre sig, sådan at ingen borgere skal føle sig kuert og undertrykt, når de skal i kontakt med en offentlig myndighed. Jeg tror, at man fra kommunernes side er indstillet på, at her er der virkelig meget at gøre, og får vi en god lovgivning, der giver baggrund for det, er der håb om, at vi ad åre kan undgå nogle af de ting, som gør, at mange mennesker føler sig helt fortabt, når de skal til det offentlige med en eller anden sag.

Vi har også tidligere drøftet forholdene omkring sygejournaler. Vi er her inde på et område som er uhyre svært, fordi der er et både-og. Vi ved fra sager, der bl.a. har kørt i pressen, at mange føler sig utrygge ved ikke at kunne få at vide, hvad der er sket, og hvilken behandling de har fået, mens mange på den anden side ikke ønsker at vide alt, hvad der står i journalerne.

Jeg er helt enig med VS' ordfører i, at det er rart, at man kan komme til at se nogle af de ting, der står. Jeg har læst mange sager vedrørende f.eks. adoption og set, hvilke udtryk der bruges om andre mennesker. Det er glædeligt, hvis den slags ting forsvinder, fordi man nu ved, at der bliver mere offentlig-hed omkring det.

Vi tilsiger en positiv udvalgsbehandling, og vi håber, at vi kan få en god drøftelse om mange af tingene. Det gælder også forslaget om tavshedspligt. Det er vigtigt – jeg synes også, lovforslaget lægger op til det – at vi får en rimelig afbalancering.

Poulsgaard (FP):

[Poulsgaard]

For en halv snes år siden eller deromkring opstod udtrykket »skrankepaver«. Det var et meget slemt udtryk, men det er mit indtryk, at det er blevet betydelig bedre. Vi har ikke ret mange skrankepaver tilbage i dette land, og det kan man hilse med tilfredshed.

Det, man i disse lovforslag ikke rigtig kan hilse med tilfredshed, er den begrænsning af ytringsfriheden, der ligger i, at de offentligt ansatte får mundkurv på. Jeg ved godt, at der sker fremskridt, at det ikke er så slemt, som det har været, men man kan bare smække stemplet »Fortroligt« på et stykke papir, så må det ikke videregives. I den tid, jeg har siddet i folketinget, har jeg set flere papirer, der har været stemplet »Fortroligt«, som overhovedet ikke behøvede at være stemplet »Fortroligt«. Jeg synes, det er værd at tage hatten af for de mennesker, der virkelig mener, at der er noget, offentligheden skal have at vide, og går til pressen med det og måske risikerer deres stilling, hvad ved jeg.

Jeg synes, at vi, selv om vi er kommet et skridt hen ad vejen, ikke er kommet derhen, hvor man kunne ønske det, men det er i hvert fald et fremskridt, og derfor vil vi selvfølgelig støtte lovforslaget.

Så er der det med indsigt i sygejournaler. Jeg ved ikke, om det er så stort et fremskridt, som nogle af tilhængerne mener. Jeg fornemmer, at der er et klart flertal herinde for at få indført den ændring. Jeg kan ikke rigtig forstå, hvis det skal gøres til et partianliggende. De enkelte medlemmer må da være frit stillet, da det jo er noget rent personligt. Jeg ved i hvert fald, at hvis jeg f.eks. fik kræft, så ville jeg meget nødigt have det at vide. Jeg tror ikke, jeg var stærk nok til at få det at vide.

Så er det, man siger: ja men man kan jo lade være med at se journalerne. Ja, det kan man, men nysgerrigheden er der jo hos den enkelte.

Jeg var til et møde i Sønderjylland i går aften. Da havde jeg en læge til bords, og denne læge sagde til mig, at hvis folketinget indfører denne lovbestemmelse, så bliver vi nødt til at føre to journaler: én journal, patienten kunne få, og én til rent intern brug. Hvor langt er vi så egentlig kommet?

Man vil stadig væk have den undtagelsesbestemmelse, at hvis det virkelig er alvorligt, så kan lægen nægte det. Det vil altså sige, at går jeg til min læge og siger: jeg vil bede om

at få journalen at se, og lægen siger nej, så ved jeg på forhånd, at jeg er dødsdømt.

Jeg synes, at man skulle overveje dette endnu en gang, og vil i hvert fald appellere til, at man ikke herinde i de forskellige partier siger, at det er en ting, man vil have gruppedisciplin på, for det er det for alvorligt til.

Men ellers er vi stort set enige i de foreliggende lovforslag og vil nok støtte dem.

Carsten Andersen (SF):

I fortsættelse af indlægget fra SFs ordfører på området vil jeg godt dykke ned i nogle socialpolitiske aspekter omkring § 28 i forvaltningslovforslaget.

Offentligt ansatte inden for det sociale område har flere gange peget på, at der er tre begreber, vi godt vil slå fast.

For det første bør der være en tavshedspligt, som skal beskytte imod, at offentligt ansatte plaprer ud med alt det, de ved om borgernes private forhold. For det andet bør der være en tavshedsret, en ret til at nægte at svare på spørgsmål om enkeltpersoners private forhold, hvis disse oplysninger skal bruges til et andet formål end det, hvortil de er afgivet. Og for det tredje bør der være ytringsfrihed med hensyn til undersøgelser og beslutninger, som åbenlyst strider imod almenvellet.

Disse tre synspunkter er måske opfyldt i det lovforslag, der ligger her, og det vil i så fald være meget fint, hvis justitsministeren vil påpege og retlede mig med, at de er opfyldt, og at der ikke er nogen grund til at være nervøs.

Mit udgangspunkt er § 28, stk. 3, hvori der bl.a. står:

»... når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe.«

Det er et ordvalg, der åbner op for, at fortrolige oplysninger kan udleveres. »Når det må antages ...«. Hvem antager, og hvad er det, der skal ligge til grund for en antagelse? »Af væsentlig betydning ...«. Hvad er det for en væsentlig betydning, og hvem skal tage stilling til det? Og »myndighedens virksomhed ...«. Hvordan er den afgrænset?

I tiden op til denne debat har jeg dels stillet nogle spørgsmål til justitsministeren, dels drøftet nogle ting ved spørgsmål her med

[Carsten Andersen]

socialministeren. Her er en ganske kort historie om dagligdagens hændelser i Københavns kommune:

En mand klager i et læserbrev over Københavns kommunes saneringspolitik. Der bruges stærke ord, men det er i meget brede, generelle vendinger. Københavns kommunes overborgmester beder socialministeren om nærmere oplysninger om denne mand. Det skal bemærkes, at saneringspolitikken ikke ligger i socialborgmesterens regie, men i en anden borgmesters regie i Københavns kommune. Socialborgmesteren afleverer så en fyldig beskrivelse af denne mands sociale baggrund i perioden fra han er 4 år til dato.

I en senere debat i borgerrepræsentationen oplyses det, at det er en hyppig oplevelse at modtage et kortfattet brev fra overborgmesterens sekretariat med anmodning om oplysninger, der kan danne baggrund for overborgmesterens besvarelse af den pågældende borgers henvendelse, spørgsmål eller klage.

Hvad er der »af væsentlig betydning« i denne sag, som kan foranledige, at overborgmesteren skal have at vide, at klageren f.eks. i 4 års alderen var anbragt på en døgninstitution? Hvordan afgrænser det »myndighedens virksomhed«, at man kan forlange at få sådanne nogle oplysninger?

Justitsministeren udtalte i et svar på et spørgsmål om denne sag, der dels blev stillet i retsudvalget, dels blev stillet af mig her i salen for at få sagen bragt frem, at der i almindelighed inden for en myndighed lovligt kan ske udveksling af oplysninger, også tavshedsbelagte oplysninger, der har betydning for sagsbehandlingen. Af dette forstår jeg justitsministeren således – for justitsministeren har også siddet og arbejdet med denne lov samtidig – at oplysninger om en person, der går helt tilbage fra 4-årsalderen og op til dato, er af væsentlig betydning i behandlingen af klagespørgsmål om en generel boligpolitik i Københavns kommune. Hvis formuleringen af § 28, stk. 3, åbner mulighed for dette, vil jeg bede meget om, at man i retsudvalget og i folketinget er opmærksom på at få sat nogle grænser ind.

Jeg synes, at den lille hændelse fra Københavns kommune sammenholdt med det lovforslag, der foreligger her, tilsiger, at der er brug for en tavshedsret, nemlig at man, hvis medarbejdere i kommunen ser, at der vil finde et sådant misbrug af oplysninger sted, i

alle tilfælde kan stille det spørgsmål: hvor antager man at disse oplysninger vil være af en væsentlig betydning for overborgmesterens virksomhed? Endelig er det også et spørgsmål om ytringsfrihed, idet medarbejderne i Københavns kommune jo ikke vil kunne gøre offentligheden opmærksom på, at denne praksis finder sted i f.eks. Københavns kommune – og hvem ved, om det også finder sted i andre kommuner – for det vil denne lovgivning jo lægge en dæmper på.

Jeg kan støtte hr. Erik B. Smiths forslag om, at der skal være en utraditionel arbejdsfacon med hensyn til dette forslag, og jeg vil også foreslå, at socialudvalget bliver medinddraget i arbejdet med de ting, som relaterer sig til det sociale område, og spørgsmålet om en høring synes jeg vil være helt på sin plads her.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Hr. Erik B. Smith begyndte med at udtrykke sin glæde over, at der nu er fremkommet et forslag, som man må sige der er bred enighed om i folketinget. Jeg deler ganske denne glæde, takker ordførerne og samtlige partier for den meget positive medvirken, der har været til at nå et resultat af en meget lang periodes forarbejde. Jeg vil gerne takke hr. Erik B. Smith personlig for, som han udtrykte det, at det har været formålstjenligt at føre nogle samtaler i denne sag. Indtrykket var vel også, at folketingets partier ville det samme, og derfor skulle det selvfølgelig ikke være formuleringsspørgsmål af den ene eller den anden art, som kunne hindre en samlet lovgivning her i tinget. Det glædede mig også, at hr. Erik B. Smith anerkendte den dygtighed – det synes jeg også – hvormed justitsministeriets embedsmænd har klaret opgaven at udforme først det, der indgik i notater til beretningen, og dernæst de tre lovforslag, der nu foreligger her, og som vi behandler i dag.

Jeg kan altså takke samtlige ordførere for deres indstilling til denne lovgivning; ordførerne har opfyldt de forventninger, jeg angav i min fremsættelsestale om, at vi nu kunne blive færdige med denne sag.

Er det sådan noget, der er vigtigt, eller vil man være tilbøjelig til at sige: ja, der er så mange store sager i folketinget, hvor de slås på livet løs og ikke når til noget samlet resultat, men når vi så kommer med noget mere

[Justitsministeren]

inferiørt, kan man altså tale sammen på en fornuftig måde og nå et resultat? Dertil vil jeg sige: jeg mener bestemt ikke, vi her taler om noget, der kan betragtes som inferiørt. Tværtimod må jeg betragte en lovgivning af denne karakter som noget af det mest væsentlige i vort demokrati.

Også i forhold til folketingets virksomhed synes jeg det er helt afgørende, at vi nu når et resultat. Nu har man, som det er nævnt, talt om denne sag i hvert fald igennem 12 år, har gang på gang under debatter her i tinget sagt, at man måtte have en færdiggørelse, og det har en gang imellem medført bebrejdelser og andre gange stærke opfordringer til at gøre det færdigt. Jeg tror, det havde været vanskeligt at bevare folketingets troværdighed, hvis vi udsatte denne sag yderligere, og derfor var det det rigtige tidspunkt at gå sammen på for at sige, at folketinget jo altså også skal vise, at man kan handle og ikke bare tale eller, om man vil, snakke om tingene.

Men jeg tror også, at dette ud fra en almindelig opfattelse af, hvad demokrati er, er noget væsentligt. For hvad er det, det drejer sig om? Det drejer sig om nogle nye regler, der kan medføre, at man i højere grad giver borgerne i landet orientering, information og begrundelse, og i disse tre betegnelser ligger vel noget væsentligt for den måde, mange af os mener et folkestyre skal formes på, nemlig at man har og hele tiden søger at skabe nære og åbne forbindelser imellem dem, der har forskellige styrende funktioner, og så de mennesker, der lever her i landet, og derfor er det en sag af interesse for alle.

Alt kan jo ikke sættes ned i paragraffer, og der har også her været anført visse ting, navnlig om tavshedspligten, og det er forståeligt, for den foreslåede formulering kunne ikke på samme måde gå ind i forliget, da straffelovrådet ikke var færdig på det tidspunkt, men der har også her været nævnt andre formuleringer. Det er klart, at der kan være noget, man skal se på, men jeg tror alligevel også, at det, der er rejst her – og det fremgik for så vidt også af de bemærkninger, hr. Leif Hermann og hr. Lenger gjorde – er underordnede spørgsmål i forhold til det, der er ideen – meningen – med denne lovgivning, men selvfølgelig skal vi også have klarlagt den del af det, så man ikke bagefter kan sige, at der har været formulingsvanskelig-

heder, der fører til skillelinjer. Alligevel håber jeg, at man kan færdiggøre disse lovforslag snarest muligt. Jeg synes, det ville være udmærket, hvis retsudvalget på grundlag af det forlig, der er indgået, kunne færdiggøre dem inden nytår. Også for dermed at angive, at vi mener noget og vil noget med det, der er incitamentet til en lovgivning af denne karakter. Der anvendes også i vidt omfang udtrykket »modernisering« i forbindelse med den offentlige forvaltning. Ja men hele grundlaget for enhver form for modernisering må dog være, at man viser den åbenhed og smidighed, der skal til, for at der kan være forståelse imellem de parter, der berører hinanden, nemlig borgerne, der kommer til administrationen, og administrationen selv. Hvis ikke man har denne vurdering, får man ikke gennemført en modernisering af den offentlige administration, som det ønskes fra mange sider.

Jeg har kun nogle ganske få bemærkninger angående de spørgsmål, der er rejst om tavshedspligten, herunder et pålæg om tavshedspligt. Formuleringen i forvaltningslovens § 27, stk. 2, som det drejer sig om, indebærer, at der ved tavshedsplæg, ved tjenestebefaling, alene kan ske en specificering af, hvad der efter bestemmelsens stk. 1 sammenholdt med straffeloven allerede er undergivet tavshedspligt.

Så blev der rejst spørgsmål angående de kommunale fællesskaber. Det følger af offentlighedslovens § 1, stk. 1, at også kommunale fællesskaber direkte er omfattet af loven. Det fremgår i øvrigt af bemærkningerne.

Så blev der rejst spørgsmål angående videregivelse af fortrolige oplysninger, hvor hr. Leif Hermann spurgte om rækkevidden af § 28, stk. 2, nr. 4. Jeg kan sige, at undtagelsen dækker den nødvendige videregivelse til en ankeinstans, men den skal sikre – det er derfor, den står der – at en høring af en myndighed, som skal foretages, også kan foretages. Det er altså noget teknisk, og derfor tror jeg, at alle – jeg håber, hr. Carsten Andersen er af samme opfattelse – kan indse det rigtige i, at den nærmere drøftelse af disse ting må indgå i udvalgsbehandlingen og selvfølgelig også gerne igennem skriftlige spørgsmål til mig eller til andre ministre, hvis de er inddraget, eller samråd.

Jeg tror, vi får mest ud af det ved at drøfte det på den måde under det videre udvalgsar-

[Justitsministeren]

bejde, som jeg altså håber kan gå så hurtigt, at vi kan færdiggøre denne vigtige lovgivning inden nytår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 7:

Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Erstatning og forsikring).
(Fremsat 2/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Jeg kan forstå af det, jeg har hørt ved at gå lidt frem og tilbage her, at der har været en del ros til justitsministeren, og jeg er ked af, at jeg skal fortsætte på den måde, men jeg må faktisk sige, at jeg synes, den fremsættelsestale, vi har fået fra justitsministeren, er meget, meget god. Jeg synes ikke, vi er vant til at få særlig interessante fremsættelsestaler. Det er selvfølgelig lidt op og ned, og det er ikke alene denne regering, jeg kritiserer med det, men de kan være lidt indholdsløse. Jeg synes, at det på mange måder er en udmærket fremsættelsestale, og i virkeligheden kunne jeg fatte mig i korthed og nøjes med at sige, at der ikke er noget i den tale, som jeg egentlig er uenig med ministeren i. Jeg vil dog lige pege på den del af talen, hvor der står, og jeg citerer:

»Selv om man i det seneste tiår har kunnet konstatere en nedgang i antallet af personskader i trafikken, indebærer den motoriserede trafik en særdeles betydelig fare for

andre trafikanters liv og helbred. Det gælder navnlig for fodgængere og cyklister.«

Det glæder mig, at ministeren skriver disse ord. Nu er der nok to ting, man bør sige ved denne lejlighed. Desværre har vi altså kunnet konstatere, at denne nedgang tilsyneladende ikke holder her på det sidste. Det er én ting.

En anden ting er, at jeg jo før sommerferien kritiserede ministeren meget i en anden sammenhæng for ikke virkelig at slå fast heroppefra, at det, det gjaldt om, var at nedbringe ulykkestallet. Det blev vi jo så uenige om i en anden sammenhæng.

Men jeg synes, det er meget vigtigt, at vi slår fast fra folketingets side, at vi desværre med den trafik, vi har, bliver nødt til at acceptere et vist antal ulykker. Jeg synes selvfølgelig, at vi skal gøre betydelig mere for at undgå de ulykker, og jeg så hellere flere forslag, der tog sigte på, hvordan vi kan nedbringe ulykkestallet.

Men når det er sagt, må jeg også sige, at de mennesker, der har været udsat for de ulykker, der kan fremkomme bl.a. ved, at nogle kører med alt for stor hastighed, selvfølgelig må hjælpes bedst muligt, og det mener jeg vil opnås gennem dette forslag, som stammer fra et udvalgsarbejde, der blev igangsat af en socialdemokratisk justitsminister. Jeg synes, det er meget vigtigt, at vi får denne sag gennemført til alles tilfredshed, og jeg kan altså kun sige – jeg vil ikke stå og gennemgå det punkt for punkt – at jeg er tilfreds med det foreliggende lovforslag.

Annelise Gottfredsen (KF):

Folketinget har netop i sidste samling gennemført en ændring af færdselsloven, og resultatet af den ændring kan jeg kun beklage – og vi ser i disse uger det besvær og den ærgrelse, de ændrede fartgrænser medfører – men dette forslag er jeg betydelig mere positiv over for, og jeg synes, det er godt, at det fremsættes nu.

I domspraksis har der i en årrække været stillet meget strenge krav til beviset for, at en skade ved et færdselsuheld ikke kunne være undgået, selv om der var udvist den fornødne agtpågivenhed.

Det er derfor rimeligt at indføre en regel om et egentligt objektivt ansvar, og dette er også i overensstemmelse med nordisk praksis. For at den skadelidte må finde sig i ned-